

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65>

УДК 658.15

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ВПЛИВОВІ ФАКТОРИ

INVESTMENT ATTRACTIVENESS: THEORETICAL ANALYSIS AND INFLUENTIAL FACTORS

Китайчук Тетяна Геннадіївна
кандидат економічних наук, доцент,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
<https://orcid.org/0000-0002-8171-1220>

Tetiana Kytaichuk
Vinnytsia Institute of Trade and Economic
of the State University of Trade and Economics

У статті досліджено економічну сутність, теоретичні основи та практичні аспекти, що лежать в основі інвестиційної привабливості, а також виявили ключові впливові фактори, які визначають її рівень. Аналіз цих аспектів дозволили нам отримати глибше розуміння процесів, що відбуваються в сучасних інвестиційних ринкових умовах та виявити шляхи підвищення привабливості для потенційних інвесторів. Інвестиційна привабливість в сучасних умовах є ключовим фактором для розвитку економічних систем та залучення капіталу. Ця концепція включає в себе не лише матеріальні показники, але й комплексний аналіз теоретичних аспектів, які визначають ступінь привабливості інвестиційного середовища. Проведено аналіз ключових чинників, які впливають на інвестиційну привабливість, включаючи розгляд різноманітних аспектів, що можуть визначати привабливість інвестиційного об'єкта.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, інвестор, фактори впливу, іноземні інвестиції, оцінка інвестиційної привабливості.

The article carried out a comprehensive analysis of investment attractiveness, covering its economic essence, theoretical foundations and practical aspects. The study revealed key factors that have a decisive influence on the level of investment attractiveness. This analysis provided an opportunity to gain a deeper understanding of the processes taking place in modern investment markets and to identify ways of increasing attractiveness for potential investors. The purpose of the article is the study of theoretical aspects that determine the attractiveness of the investment environment, as well as the analysis of key factors that affect this attractiveness. Investment attractiveness, especially in modern conditions, is an important and strategic factor for stimulating the development of economic systems and attracting capital. This concept covers not only specific material indicators, but also requires a comprehensive analysis of theoretical aspects that determine the degree of attractiveness of the investment environment. It takes into account economic stability, the level of infrastructure development, political reliability, the potential of human capital and other key factors that affect the possibilities and prospects of successful investment projects. In this study, an in-depth analysis of factors that have an important impact on investment attractiveness has been performed. The analysis covered a wide range of aspects that can determine the attractiveness of a specific investment object. Economic, social, political and other factors affecting the success and profitability of the investment project are taken into account. The study included an analysis of the stability of the economic and political environment, the level of infrastructure, the availability of skilled labor, market competitiveness and other important aspects. Such a comprehensive approach made it possible to gain a deeper understanding of the essence of investment attractiveness and to determine the factors that can determine its level in specific conditions. The results of this analysis can serve as important indicators for making informed investment decisions and contribute to effective strategic activity in the modern conditions of investment markets.

Key words: investment attractiveness, investor, influencing factors, foreign investments, assessment of investment attractiveness.

Постановка проблеми. Однією з найактуальніших та складних проблем повоєнної відбудови України є забезпечення високого рівня інвестиційної привабливості. Важливим етапом відновлення України після війни є відновлення не лише підприємств та виробничих об'єктів, але й інфраструктури. Для забезпечення цього процесу потрібні інвестиції, і тут роль грають як іноземні, так і національні інвестори. Іноземні інвестори планують вносити значний вклад у відновлення України через приведення нових технологій та міжнародний досвід. У свою чергу, національні інвестори мають можливість підтримати розвиток власної економіки та виявити патріотизм у важкий для країни час.

Такий синергетичний підхід до залучення інвестицій дозволяє створити стійку основу для відновлення та розвитку України після війни. Необхідно врахувати всі можливості та переваги, які принесуть інвестиції, щоб максимально ефективно використати їх потенціал для відновлення країни.

Міністерка економіки України Юлія Свириденко 8 лютого 2023 року на засіданні Британсько-українського приватного фінансового партнерства наголосила, що *«наразі вже готове інвестиційне меню на платформі AdvantageUkraine, в якому вже запропоновано понад 50 інвестиційних проектів на суму майже 9 млрд доларів США. Ми закликаємо британський бізнес інвестувати у розвиток України зараз, не чекаючи закінчення війни, щоб допомогти українським підприємствам розвиватися. Програма відновлення України, зокрема, дасть новий імпульс європейській економіці»* [1]

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Дослідження інвестиційної привабливості та її теоретичного аналізу та впливових факторів ведуть вчені та експерти у галузі економіки, фінансів та управління. Підвищення інвестиційної привабливості регіонів, та України в цілому, у своїх наукових працях досліджували такі вітчизняні науковці як: Д. С. Аранчій, Н. О. Крихівська, Г. М. Чернишова, А. П. Гайдуцький, Г. В. Козаченко, Т. В. Майорова та інші. Вказані науковці внесли вагомий вклад у розуміння та аналіз інвестиційної привабливості та її теоретичних основ. Їх дослідження надають важливі вказівки для визначення чинників, які впливають на інвестиційну привабливість підприємств та країн.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження тео-

ретичних аспектів, що визначають привабливість інвестиційного середовища, а також аналіз ключових чинників, які впливають на цю привабливість.

Виклад основного матеріалу дослідження. До початку війни Україна привертала увагу різноманітних інвестиційних компаній, фондів та організацій, які сприяють розвитку сприятливого бізнес-та інвестиційного клімату в країні. Серед них Dragon Capital, Horizon Capital, SigmaBleyzer, Western NIS Enterprise Fund (WNISEF), Investment Capital Ukraine (ICU), U. Ventures, Avellum. Ці компанії та фонди активно сприяли розвитку інвестиційного клімату в Україні, надаючи капітал, експертизу та підтримку для різних проектів та ініціатив.

Незважаючи на виклики, які виникають у сучасних умовах, українська економіка проявляє стійкість. Ми сподіваємося на подальшу підтримку міжнародних партнерів та спільну реалізацію інвестиційних проектів.

Інвестиційна привабливість – це не лише здатність привертати зовнішні інвестиції, але й внутрішня основа для стимулювання економічного росту та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Інвестиційна привабливість – це комплексна оцінка та характеристика фінансового, економічного та правового середовища країни чи підприємства, яка вказує на його здатність привертати та утримувати інвестиції. Це включає в себе різноманітні аспекти, такі як стабільність політичного та економічного середовища, наявність ефективних правових механізмів, рівень розвитку інфраструктури, доступність фінансових ресурсів, а також потенціал для рентабельного вкладання капіталу.

Україна, окремий її регіон чи підприємство з точки зору інвестицій, має забезпечувати інвесторам сприятливі умови для розвитку бізнесу та отримання прибутку. Актуальним для України і сьогодні і у післявоєнний час має бути забезпечення відкритого та передбачуваного ринку, адекватної законодавчої бази, ефективної судової системи та стабільної політичної ситуації.

Поняття «інвестиційна привабливість підприємства» вперше було сформульоване у наукових дослідженнях і публікаціях в рамках економічних теорій і досліджень ще у середині ХХ століття. Один із перших вчених, який активно вивчав питання інвестиційної привабливості, був американський економіст Джон Мейнард Кейнс, який ще у 1936 році у своїй праці «Загальна теорія зайнятості,

процента та грошей» звертав увагу на те, як рішення про інвестування впливають на загальний економічний розвиток.

Звичайно, концепція інвестиційної привабливості продовжувала розвиватися та уточнюватися впродовж наступних десятиліть. Сучасні дослідження і публікації в галузі фінансів та економіки надають глибокі теоретичні та практичні аспекти, пов'язані з цією концепцією.

В Україні термін «інвестиційна привабливість підприємства» законодавчо закріплено Агентством з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій у своєму наказі № 22 від 23.02.1998 «Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства та організації». Вказана методика визначає, що «інвестиційна привабливість підприємства – рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки» [2].

Науковці також активно досліджують у своїх працях сутність поняття «інвестиційна привабливість» (табл. 1).

Для розробки методології оцінки інвестиційної привабливості для інвестування

суб'єкта господарювання важливо враховувати всі аспекти, що впливають на неї.

Група авторів Шпортько Г. Ю., Козенкова Н. П., Козенкова В. Д. у своїй праці розглядають сукупність кількісних і якісних факторів інвестиційної привабливості підприємства. Узагальнимо їх на рис. 1.

Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості повинна враховувати всі ключові показники економічної та фінансово-господарської діяльності підприємства. При побудові цього рейтингу враховуються дані про прибутковість продукції, потенціал виробництва, ефективність використання виробничих та фінансових ресурсів, розподіл та джерела фінансування, інші фактори, що впливають на фінансовий стан та функціонування підприємства.

Факторна оцінка оцінки інвестиційної привабливості підприємства необхідна коли інвестор має діло з безліччю різного роду показників, які треба укрупнити у групи об'єднані змістом. Подальша робота ведеться не з кожним показником, а з укрупненою групою – фактором.

Для успішного управління інвестиційною привабливістю необхідно усвідомлювати, що на її формування мають вплив певні чинники, дія яких у своїй сукупності підвищує її або навпаки – знижує. Усі чинники впливу на

Таблиця 1

Поняття «інвестиційна привабливість» у працях науковців

Автор	Визначення
І. А. Бланк [3]	характеристика переваг та недоліків суб'єкта господарювання із використанням системи показників рентабельності, фінансової стійкості, платоспроможності, оборотності капіталу та активів, а також рівня прибутковості акціонерного капіталу, балансової вартості однієї акції.
Д. С. Аранчій [4]	система різноманітних об'єктивних ознак, засобів, можливостей, що зумовлюють у своїй сукупності потенційний платоспроможний попит на інвестиції у певній країні, регіоні, галузі, на підприємстві
Н. О. Крихівська, Г. М. Чернишова [5]	сукупність умов функціонування економіки, які б могли зацікавити інвестора щодо подальшого вкладення ресурсів
А. П. Гайдуцький [6]	порівняльна оцінка з конкурентами за низкою характеристик (ресурсною, збутовою, інфраструктурною, регуляторною, економічною) по кожному з напрямів інвестиційної привабливості для її кількісного виміру та оцінки.
Г. В. Козаченко [7]	інтегральна характеристика підприємства з позиції перспектив розвитку (динаміки обсягів продажу, конкурентоспроможності продукції), ефективності використання ресурсів і активів, їх ліквідності, стану платоспроможності і фінансової стійкості, а також значення низки неформальних показників
Т. В. Майорова [8]	інтегральна характеристика з точки зору наявного фінансового стану, можливостей розвитку техніко-економічного та організаційного рівня виробництва, соціальної безпеки та інформаційної забезпеченості.

Джерело: складено автором на основі [3–8]

Рис. 1. Фактори інвестиційної привабливості підприємства

Джерело: складено автором на основі [9]

інвестиційну привабливість можна поділити на такі групи: політичні, економічні, організаційно-правові, законодавчі, соціальні, екологічні, виробничі, інноваційні, інфраструктурні, споживчі, кримінальні, фінансові, ресурсно-сировинні, трудові тощо.

На інвестиційну привабливість суб'єкта господарювання впливають групи чинників прямого та непрямого впливу (табл. 3).

Вважаємо доцільним досліджувати вплив сприятливості бізнес-клімату (взаємодії інвестора з державою) на інвестиційну привабливість підприємств, регіонів та держави. Науковці недостатньо уваги приділяють цьому фактору, а саме його вплив іноді стає вирішальним у прийнятті рішення інвестором.

Інвестори завжди докладають багато зусиль для об'єктивності їх дослідження, тобто надважливо отримати повну інформацію не лише про ті чинники, які сприяють покращенню інвестиційної привабливості

об'єкта інвестування, але й про ті, які можуть негативно вплинути на рішення інвестора.

До негативних чинників, які можуть впливати на інвестиційну привабливість підприємства, можна віднести:

- нестабільне фінансове становище підприємства;
- низька кваліфікація менеджменту та керівництва підприємства;
- неефективна структура активів;
- необ'єктивна оцінка фінансово-економічного стану партнерів.

Інвестиційне рішення завжди пов'язане з ризиком, який переслідує інвестора на кожному кроці. Саме тому, інвестор прикладає усі зусилля для отримання якомога більше інформації про об'єкт інвестування, галузь, регіон, країну. Це дозволяє йому уникнути в майбутньому непередбачуваних ситуацій та приймати обґрунтовані рішення щодо вкладення коштів у конкретний об'єкт. Дуже важ-

Таблиця 3

Чинники впливу на інвестиційну привабливість підприємства

Прямого впливу (внутрішні)	Чинники непрямого впливу (зовнішні)
фіскальні стимули передбачають зниження або скасування деяких податків для інвесторів, які вкладають кошти в певні галузі або регіони; на придбання обладнання, машин та інших капітальних активів; надання грантів та субсидій для покриття частини витрат на реалізацію інвестиційних проектів.	географічний чинник – оцінка розміщення підприємства відносно основних комунікацій, шляхів сполучення, віддаленість від сировинної бази, оцінюється вплив зайнятості та безробіття в регіоні на діяльність підприємства, вартість оренди землі;
трудова чинник передбачає дослідження рівня та умов оплати праці, аналіз структури, професійно-кваліфікаційного складу працівників підприємства, продуктивність праці та резерви її зростання, тощо;	політичні чинники передбачають стабільність політичного середовища та надійність правової системи, частоту зміни уряду, ступінь довіри до влади, кількість та гостроту політичних скандалів тощо;
інноваційний чинник визначає кількість інновацій, впроваджених в цілому на підприємстві в галузі техніки та технологій, організації виробничих процесів, продукції, управлінні тощо;	правові чинники – оцінка доцільності інвестування враховуючи чинні норми оподаткування, вільних від податків зон, наявність податкових пільг, амортизаційну політику держави, умови одержання кредитів тощо;
комерційний чинник базується на аналізі теперішньої та потенційної місткості ринку, дає можливість оцінити та спрогнозувати обсяги діяльності та потреби в інвестиційних ресурсах;	екологічні чинники – оцінка відповідності вимогам основних «екологічних» законодавчих та нормативних актів, санітарно-гігієнічним нормам з метою зменшення негативного впливу на довкілля у вигляді викидів відходів виробництва;
фінансово-аналітичний чинник допомагає оцінити стан ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності господарюючого суб'єкта;	грошово-кредитні чинники – оцінка рівня інфляції, стабільності банківської системи та національної валюти, механізмів експортно-імпорتنих операцій, фінансової стабільності держави;
чинник конкурентоспроможності – можливість підприємства успішно господарювати, виробляти конкурентоспроможну продукцію та утримувати конкурентні позиції на ринку;	демографічні чинники – оцінка рівня та якості робочої сили.
споживчий чинник - оцінка цінності продукції підприємства для споживачів, яка базується на її якості та конкурентоспроможності.	чинник взаємодії інвестора з державою – оцінка зручності ведення бізнесу, включаючи процедури реєстрації, ліцензування та інші адміністративні процеси

Джерело: авторська розробка

ливо враховувати історію успіхів та ризиків попередніх інвестиційних проектів, аналізувати економічний та політичний контекст, а також прогнозувати можливі зміни, які можуть вплинути на інвестиційну діяльність.

Висновки. Отже, інвестори ретельно досліджують та аналізують всі аспекти, які можуть вплинути на успішність інвестування та намагаються мінімізувати ризики.

Інвестиційна привабливість визначається рівнем задоволення різних вимог та інтересів інвестора, таких як фінансові, виробничі, організаційні та інші. Оцінка цієї привабливості може бути здійснена за допомогою різних показників, включаючи інтегральну оцінку,

що дозволяє отримати комплексний погляд на привабливість підприємства для потенційного інвестора.

Враховуючи, що інвестиційні потреби та інтереси вкладників часто суперечать один одному (спрага досягнути суттєвого прибутку при мінімальних витратах), важливим стає вивчення взаємодії між інвестиційною привабливістю та інвестиційним потенціалом. Ця взаємодія розкриває внутрішній механізм інвестиційної діяльності як двигуна розвитку виробництва. Водночас, інвестиційна привабливість визначає загальну оцінку переваг та недоліків інвестування в конкретні напрямки та об'єкти з позиції кожного окремого інвестора.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Відбудова України відкриває нові можливості для залучення іноземних інвестицій у приватний сектор. Київ, 2023. URL://<https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=09fa99ee-ae7e-41ca-9788-1804029d97bb&title=Investitsii> (дата звернення: 25.03.2023).
2. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства та організації. Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.1998. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text>
3. Бланк І. О. Фінансова стратегія підприємства. Київ, 2010. 720 с.
4. Аранчій Д. С. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю*. матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 26 жовт. 2017 р.). м. Полтава, 2017. С. 144–147.
5. Крихівська Н. О., Чернишова Г. М. Інвестиційна привабливість України: основні проблеми та шляхи їх вирішення. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 9. С. 260–264.
6. Гайдучий А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки. *Економіка та інноваційний розвиток національного господарства*. матеріали Всеукраїнський науково-виробничий журнал (м. Хмельницький, 5 трав. 2013 р.). м. Хмельницький, 2013. С. 119–128.
7. Козаченко Г. В. Управління інвестиціями на підприємстві : монографія. Київ : Лібра, 2014. 368 с.
8. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність: навчальний посібник. Київ : ЦМЛ, 2014. 376 с.
9. Шпорт'юко Г. Ю., Козенкова Н. П., Козенкова В. Д. Оцінка інвестиційної привабливості промислового підприємства. *Ефективна економіка*. 2014. № 11. С. 31–34. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3550>

REFERENCES:

1. Vidbudova ukrayiny vidkryvaye novi mozhlyvosti dlya zaluchennya inozemnykh investytsiy u pryvatnyy sektor [The reconstruction of Ukraine opens up new opportunities for attracting foreign investment in the private sector]. Kyiv, 2023. Available at: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=09fa99ee-ae7e-41ca-9788-1804029d97bb&title=Investitsii> (accessed September 26, 2023).
2. Metodyka intehral'noyi otsinky investytsiyanoi pryvablyvosti pidpryyemstva ta orhanizatsiyi [The method of integral assessment of the investment attractiveness of the enterprise and organization]. Nakaz Ahentstva z pytan' zapobihannya bankrut.stvu pidpryyemstv ta orhanizatsiy [Order of the Agency for the Prevention of Bankruptcy of Enterprises and Organizations]. No. 22 of February 23, 1998. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text> (accessed September 24, 2023).
3. Blank I. O. (2010) Finansova stratehiya pidpryyemstva [Financial strategy of the enterprise]. Kyiv, 720 p. (in Ukrainian)
4. Aranchiy D. S. (2017) Investytsiyana pryvablyvist' pidpryyemstv: sutnist', faktory vplyvu ta otsinka isnuuyuchykh metodyk analizu [Investment attractiveness of enterprises: essence, influencing factors and assessment of existing methods of analysis]. Problemy oblikovo-analitychnoho zabezpechennya upravlinnya pidpryyemnyts'koyu diyal'nistyuu. materialy II Vseukrayins'koyi naukovopraktychnoyi konferentsiyi (m. Poltava, 26 zhovt. 2017 r.). m. Poltava, pp. 144–147. (in Ukrainian)
5. Krykhivs'ka N. O., Chernyshova H. M. (2017) Investytsiyana pryvablyvist' Ukrayiny: osnovni problemy ta shlyakhy yikh vyrishennya [Investment attractiveness of Ukraine: main problems and ways to solve them]. Ekonomika i suspil'stvo [Economy and society]. Vypusk 9, pp. 260–264. (in Ukrainian)
6. Hayduts'kyu A. P. (2013) Otsinka investytsiyanoi pryvablyvosti ekonomiky [Assessment of the investment attractiveness of the economy]. Ekonomika ta innovatsiyyny rozvytok natsional'noho hospodarstva. materialy Vseukrayins'koyi naukovovyrobnychyy zhurnal (m. Khmel'nyts'kyu, 5 trav. 2013 r.). m. Khmel'nyts'kyu, pp. 119–128. (in Ukrainian)
7. Kozachenko H. V. (2014) Upravlinnya investytsiyamy na pidpryyemstvi [Management of investments in the enterprise] : monohrafiya. Kyiv : Libra, 368 h. (in Ukrainian)
8. Mayorova T. V. (2014) Investytsiyana diyal'nist' [Investment activity]: navchal'nyy posibnyk. Kyiv: TSML, 2014. 376 p. (in Ukrainian)
9. Shport'ko H. Yu., Kozenkova N. P., Kozenkova V. D. (2014) Otsinka investytsiyanoi pryvablyvosti promyslovoho pidpryyemstva [Assessment of the investment attractiveness of an industrial enterprise]. Efektyvna ekonomika [Efficient economy]. № 11. pp. 31–34. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3550> (accessed September 25, 2023).